

**Budget impact analyse van invoering lagere kind-begeleiderratio in kinderopvang in Vlaanderen:
Analyse van de huidige situatie, simulatie en kostenschatting van scenario's met lagere ratio**

Onderzoeker: Erinn D'hulster
Promotor: Prof. dr. Jan Verbakel
Prof. dr. Jeroen Luyten

Academisch Centrum voor Huisartsgeneeskunde, Departement Maatschappelijke Gezondheidszorg en
Eerstelijnszorg, KU Leuven

Samenvatting (download hier het [rapport](#))

Dit onderzoek schat de budgettaire impact in van een verlaging van de kind-begeleiderratio in de Vlaamse kinderopvang. Het rapport begint met een beschrijving van de huidige verhouding tussen het aantal aanwezige kinderen en begeleiders in het Vlaamse landschap. Hiertoe verzamelden we gegevens van een steekproef die ongeveer 40% van alle Vlaamse gezinsopvanglocaties en 5% van alle Vlaamse groepsopvanglocaties vertegenwoordigt. In zowel de gezins- als groepsopvang overschreed een aanzienlijk deel van locaties herhaaldelijk de voorgeschreven maximumratio, en dit uiteraard eens te meer wanneer gekeken werd naar lagere maximumratio's dan de huidige wettelijk bepaalde ratio's. De ratio's werden vooral overschreden op bepaalde piekmomenten en -dagen. Verder onderzoek moet uitklaren waarom sommige locaties er wel in slagen om opgelegde ratio's te respecteren en andere niet, maar de grootteorde van de overschrijdingen in de geobserveerde steekproef, tezamen met de steeds luider klinkende overtuiging dat de huidige ratio's reeds problematisch hoog zijn (en dat bijgevolg het respecteren van deze ratio geen garantie biedt op kwalitatieve opvang), suggereert een structureel probleem in de sector.

Deze studie heeft als doelstelling een inschatting te maken van de extra investering die nodig is om de kind-begeleiderratio duurzaam te verlagen. Er zijn echter vele mogelijke oorzaken die ervoor kunnen zorgen dat ratio's niet behaald worden en onvoldoende subsidie voor personeelsinzet is daar slechts één van, maar wel een belangrijke.

Binnen de beperkte mogelijkheden van dit onderzoek was het niet mogelijk om alle relevante factoren te onderzoeken en werd in de groepsopvang gefocust op de inzet van extra begeleiders als middel om de ratio duurzaam te verlagen, en wat de budgetimpact hiervan kan zijn. We hebben daarom een model ontwikkeld om een optimale groepsopvanglocatie qua personeelsinzet te simuleren.

Dit simulatiemodel is gebaseerd op gegevens over de aanwezigheid van kinderen in ongeveer 48% van alle Vlaamse groepsopvanglocaties. Het gaat er o.a. vanuit dat extra personeel makkelijk te vinden is en dat er geen infrastructuurkosten gepaard gaan met een ratioverlaging. Met behulp van dit model hebben we de verwachte bijkomende personeelskosten berekend voor verschillende scenario's van ratioverlaging, arbeidsregimes en voor verschillende grootteordes van opvanglocaties. We hebben vervolgens deze inzichten (op locatieniveau) veralgemeend naar het hele Vlaamse kinderopvanglandschap, om zo een idee te geven van de minimaal noodzakelijke investeringskost in extra personeel die nodig zal zijn om locaties in staat te stellen om een verlaagde ratio te realiseren.

Om de budgettaire impact van een ratioverlaging in de gezinsopvang te schatten, werd gebruik gemaakt van de aanwezigheidsgegevens uit de verzamelde steekproef in de gezinsopvang en werd vervolgens onderzocht hoe een ratioverlaging het aantal geleverde prestaties zal reduceren, alsook een nood zal creëren aan bijkomende kindplaatsen om het huidige opvangaanbod te behouden.

De resultaten van dit onderzoek bieden indicatieve cijfers met betrekking tot de noodzakelijke investeringskost die voortkomt uit het verlagen van de ratio in de kinderopvang.

De onderzoeksresultaten voor de groepsopvang tonen aanzienlijk variaties in de jaarlijkse extra loonkosten bij verschillende ratio-scenario's in de groepsopvang. Wanneer de ratio universeel wordt verlaagd naar 8 kinderen per begeleider, een situatie vergelijkbaar met de huidige praktijk waarin maximaal 9 kinderen per begeleider zijn toegestaan, behalve wanneer slechts één begeleider aanwezig is en een maximale ratio van 8 kinderen per begeleider geldt, bedragen de loonkosten van de vereiste bijkomende kinderbegeleiders €43,5 miljoen. Bij het streven naar lagere ratio's, zoals 7 of 6 of 5 kinderen per begeleider, nemen de extra loonkosten aanzienlijk toe tot respectievelijk €117 miljoen, €207 miljoen en €357 miljoen. Analyse van scenario's met leeftijdsafhankelijke ratio's toont erg vergelijkbare kosten. Daartegenover nemen de kosten significant toe wanneer rekening wordt gehouden met een kindvrij uur per begeleider per dag.

Wat betreft de gezinsopvang, omvatten de geschatte jaarlijkse kosten van een ratioverlaging zowel het creëren van extra plaatsen als de financiële gevolgen voor onthaalouders door gemiste onkostenvergoedingen. Een verlaging van de ratio naar 7 kinderen per begeleider resulteert in jaarlijkse kosten van €14 miljoen. Bij een ratio van 6 kinderen per begeleider stijgen de kosten tot €42,5 miljoen. De hoogste kosten, die neerkomen op €86,5 miljoen per jaar, ontstaan wanneer de ratio wordt verlaagd naar 5 kinderen per begeleider. Scenario's met een combinatie van ratio's vertonen vergelijkbare kosten.